

Facultade de CC. Económicas e Empresariais

Presentación

La Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales tiene una amplia trayectoria dentro de nuestra Universidad. A principios de los 70 ya se impartían enseñanzas de Ciencias Económicas en el antiguo Colegio Universitario de Vigo, que en 1980 pasaría a integrarse en la Universidad de Santiago de Compostela. En 1990 se segrega el Campus de Vigo, lo que supondrá el nacimiento de la Universidad de Vigo.

En el curso 1991/92 se inicia la docencia de las licenciaturas de Ciencias Económicas y de Ciencias Empresariales en el edificio actual, registrándose dos procesos de reforma de sus planes de estudios en los años 1995 y 2002. A raíz de la promulgación del RD 1393/2007 sobre ordenación de las enseñanzas universitarias se pone en marcha el proceso de adaptación al Espacio Europeo de Educación Superior, de tal forma que, para el curso académico 2009/2010, comenzarán a impartirse las titulaciones de Grado en Administración de Empresas y en Economía a las que se refieren estas guías.

Se persigue con ello ofertar unas titulaciones más adaptadas al contexto actual, con una adaptación de las metodologías docentes orientadas hacia el aprendizaje del alumno y el desarrollo de sus capacidades.

Localización

La Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales de Vigo está en el Campus de Lagoas/Marcosende, aproximadamente a 15 km. de la ciudad. Clikcando en el siguiente icono puedes acceder a un plano del Campus con su ubicación precisa

En caso de precisar información es posible contactar a través de las siguientes vías:

Correo - Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales, Campus de Lagoas-Marcosende, s/n, 36310 VIGO

Teléfono - 986812400 (Centralita/Conserjería)

986 812403 (Secretaría de Alumnos)

986 812402 (Secretaría do Decanato)

Fax- 986812401

Correo electrónico - secfcee@uvigo.es (Secretaría de Alumnos)

sdfcee@uvigo.es (Secretaría do Decanato)

Web - <http://fccee.uvigo.es/>

Infraestructuras y Servicios

La Facultad cuenta con una importante dotación de infraestructuras destinadas a dar soporte a las actividades de investigación, docencia y extensión universitaria. Resumidamente, hay 15 aulas de docencia, 13 aulas-seminario, 6 aulas de informática y un aula informática de libre acceso. Adicionalmente dispone de un salón de actos con un aforo aproximado de unas 550 personas , un salón de grados para 60-80 personas, biblioteca con 400 puestos de lectura y cafetería-comedor.

A continuación se desglosa la información sobre servicios importantes para el alumnado:

SERVICIOS OFERTADOS AOS ESTUDANTES

- AULA INFORMÁTICA DE LIBRE ACCESO:

Ordenadores a disposición dos alumnos con aplicaciones de uso corriente, acceso a Internet e posibilidade de impresión de documentos

- REDE INALÁMBRICA:

Acceso WIFI a Internet en toda a Facultade.

- REPROGRAFÍA:

Fotocopias, encuadernacións, transparencias, impresión de documentos, material de estudio, etc...

Horario regular : Mañá de 9 a 14 h. - Tarde de 15:45 a 18:00 h.

- CAFETERÍA E COMEDOR:

Servicio de cafetería completo, almorzos e comidas con menús do día.

Horario SS.Cafetería: De 8:45 a 21 h.

Horario SS.Comedor: De 13 a 15:30 h.

- SERVICIOS ADMINISTRATIVOS:

Servicios de xestión do alumnado (matrículas, traslados, solicitudes de validacións, emisión de títulos, etc...), asuntos económicos e secretaría do Decanato.

Horario atención ó público: De 9 a 14 h.

- BIBLIOTECA:

Servicio de asesoramento e empréstito bibliográfico, salas de estudio e lectura e consulta bases de datos.

Para o servicio de empréstito requírese carnet de biblioteca.

Dotacións: 414 postos de lectura e estudio.

2 postos consulta bases de datos.

29.000 volumes aprox. (libros, informes, etc.)

560 títulos de publicacións periódicas:

330 revistas e 230 estatísticas.

Horario : De 8:45 a 20:45 h.

Equipo decanal

Decano	José Santiago Gómez Fraiz
Secretaria	Gonzalo Caballero Míguez
Vicedecano de Organización Académica	Fernando Comesaña Benavides
Vicedecana de Calidade	Raquel Arévalo Tomé
Vicedecano de Relacións Internacionais	Jorge Vila Biglieri
Vicedecana de Adaptación ao EEES	Carlos M ^a Fernández-Jardón Fernández

(*)

(*)

Grao en Economía

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G100V01101	Ciencia política: Ciencia política	1c	6
V03G100V01102	Economía: Principios de economía I	1c	6
V03G100V01103	Historia: Historia económica	1c	6
V03G100V01104	Matemáticas: Matemáticas I	1c	6
V03G100V01105	Economía: Técnicas de economía aplicada	1c	6
V03G100V01201	Dereito: Dereito mercantil	2c	6
V03G100V01202	Economía: Economía mundial	2c	6
V03G100V01203	Economía: Principios de economía II	2c	6
V03G100V01204	Empresa: Economía de empresa	2c	6
V03G100V01205	Estatística: Estadística I	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Ciencia política: Ciencia política				
Materia	Ciencia política: Ciencia política			
Código	V03G100V01101			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Rojo Salgado, Argimiro Martinez Arribas, Fernando			
Profesorado	Martinez Arribas, Fernando Rojo Salgado, Argimiro			
Correo-e	fernando.martinez@uvigo.es rojo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Comprender o proceso político en xeral e o Estado en particular, estudando as características esenciais da organización institucional e territorial do Estado democrático e os principais actores que operan no mesmo, tendo presente o sistema político español e o proceso de gobernanza multinivel.			

Competencias	
Código	
C3	Coñecer o marco institucional da economía
C4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica
C5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos
C6	Adquirir coñecementos de Análise económica
C8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido
D5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas
D7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
-Comprender o fenómeno e proceso político en xeral e, dentro del, ao Estado, na súa orixe e devir histórico, na súa estrutura e función actuais, na súa dinámica e tamén na súa crise e tendencias de evolución futura.	C3 D5 C4 D7 C5 C8
-Identificar os ámbitos e contidos de *interrelación existentes entre a realidade político-institucional *multinivel (local, autonómica, estatal e *supraestatal) e a realidade económica.	C3 C6
-Comprender a relación directa que existe entre as decisións que afectan os comportamentos económicos e os centros de imputación política de tales decisións	C8

Contidos	
Tema	
INTRODUCCIÓN	1. Que é a política. A política como ciencia. Os grandes temas da ciencia política. A interacción entre política e economía.
PARTE I. A ORIXE DA ORGANIZACIÓN POLÍTICA E Os MODELOS HISTÓRICOS DE ESTADO	2. Orixe e evolución das formas políticas: o Estado e a súa construción histórica. 3. O Estado como modelo de organización política: concepto e elementos constitutivos. 4. O Estado social, democrático e de dereito.
PARTE II: A ORGANIZACIÓN INSTITUCIONAL E TERRITORIAL DO ESTADO DEMOCRÁTICO	5. A Constitución. 6. Os Dereitos fundamentais. 7. O principio de división de poderes e a distribución funcional do poder: as institucións do Estado. 8. As relacións entre institucións e as formas de Goberno. 9. A distribución territorial do poder: as formas de Estado.
PARTE III: ACTORES E DINÁMICA POLÍTICA DEMOCRÁTICA.	10. A Democracia. 11. Representación política e eleccións. As fórmulas electorais. 12. Os partidos políticos. O novo escenario español. Os grupos de interese.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	15	30	45
Titoría en grupo	5	5	10
Sesión maxistral	30	60	90
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	3	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Estas sesións servirán para que o alumno poida transitar da teoría á práctica, aplicando ao caso proposto (o sistema político dun país, o seu modelo económico, unha institución, feito ou proceso político de impacto económico) a doutrina e coñecemento teórico adquirido. Tamén servirá para profundar en cuestións consideradas relevantes, ben sexa respecto de contidos que figuran no programa ou ben de acontecementos sobrevividos de natureza politolóxica. Como métodos complementarios de aprendizaxe utilizaranse alternativamente diferentes técnicas didácticas como o debate dirixido (ou intercambio de ideas sobre un tema susceptible de diversas interpretacións, previamente preparado), o foro (ou discusión de todo o grupo), o role-playing (onde cada alumno ou grupo ha de asumir un papel, pensando e actuando de acordo con el), estudo de casos, o Phillips, etc. Fomentarase a participación activa dos alumnos en todas as sesións presenciais, e considerárase un mérito de face á cualificación final.
Titoría en grupo	Nas sesións de tutorías en grupo realizaranse diversas actividades (consultas relacionadas con temáticas de especial complexidade, avaliación e debate ao redor da metodoloxía utilizada ou ao desenvolvemento xeral da actividade docente, ...), e das que se informará previamente aos alumnos.
Sesión maxistral	Nas clases teóricas semanais (de dúas horas de duración) expóranse de maneira resumida os principais contidos dos distintos temas do programa. Para un adecuado seguimento destas clases é necesario que os alumnos preparen con antelación, e de maneira individual, os distintos temas, utilizando para iso a bibliografía recomendada. En consonancia cos principios pedagóxicos xerais da aprendizaxe e coa metodoloxía docente utilizada tradicionalmente por esta área de coñecemento, e tendo en conta os obxectivos apuntados, as clases teóricas terán sempre como referencia fundamental a doutrina e postulados vixentes, reflectindo ao mesmo tempo a achega persoal. A impartición da materia farase desde unha perspectiva científico-política, realista e normativa á vez.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Durante as mesmas, recompílanse datos sobre a participación do alumno, baseados nunha listaxe de condutas ou criterios operativos que faciliten a obtención de datos cuantificables.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade formulada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade formulada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia	Terase en conta na avaliación continua: E.C. 40	C3 C4 C5 C6 C8
Titoría en grupo	Durante as mesmas, recompílanse datos sobre a participación do alumno, baseados nunha listaxe de condutas ou criterios operativos que faciliten a obtención de datos cuantificables.	Terase en conta na avaliación continua: E.C. 40	C8 D5 D7

Sesión maxistral	Asistencia as clases	Terase en conta na avaliación continua: E.C. 40	C3 C4 C5 C6	
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	A avaliación programarase conxuntamente con obxectivos e medios, e de acordo con eles. A súa execución constitúe a última fase do proceso de aprendizaxe e debe entenderse en sentido amplo, xa que o seu obxectivo é triplo: a) comprobar o cumprimento dos obxectivos; b) orientar e motivar ao alumno; c) cualificar. Neste sentido é conveniente distinguir entre avaliación formativa e sumativa. Conforme a iso, a nota final da materia calcularase sobre os resultados da avaliación continua (asistencia ás clases teóricas, prácticas e seminarios, presentación de traballos, controis periódicos), que supón o 40%, máis o resultado da cualificación obtida no exame escrito de final de curso, que supón o restante 60%. O exame final consistirá nunha serie de preguntas, non máis de cinco, encamiñadas a verificar o grao de asimilación e aprendizaxe por parte dos alumnos dos principais contidos da materia, e abarcando varios niveis de complexidade e profundidade (coñecemento, comprensión, aplicación, valoración...). Os alumnos disporán dun prazo adecuado ☐axustado á normativa vixente- para proceder á revisión ou a calquera outra aclaración relacionada cos exames efectuados así como coas cualificacións obtidas.	60	C3 C4 C5 C6 C8	D5 D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación programarase en consonancia cos obxectivos e medios, e de acordo con eles. A súa realización constitúe a última fase do proceso de aprendizaxe, e debe entenderse en sentido amplo, xa que o seu obxectivo é triplo: a) comprobar o cumprimento dos obxectivos; b) orientar e motivar ao alumno; c) cualificar.

Conforme a iso, a nota final da materia calcularase sobre os resultados da avaliación continua (asistencia a clases teóricas e prácticas, titorías, realización de traballos, controis periódicos...), que suporán o 40%, máis o resultado da cualificación obtida no exame escrito de final de curso, que suporá o 60%. Os alumnos disporán dun prazo adecuado ☐axustado á normativa vixente- para proceder á revisión ou a calquera outra aclaración relacionada cos exames efectuados así como coas cualificacións obtidas.

Os alumnos que, por causas debidamente xustificadas e comunicadas con antelación, non poidan acollerse á modalidade de avaliación continua, serán avaliados soamente por medio dun exame final: a cualificación obterase na súa totalidade do exame final.

A cualificación obtida na avaliación continua manterase para todas as convocatorias do curso académico.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201415.html>

Bibliografía. Fontes de información

Danziger, James N. - Smith, Charles A., **Understanding the Political World**, Pearson International Edition, New York, 2014,
 López Mira, Alvaro Xosé, **Sistema político español e galego**, Andavira, Santiago de Compostela, 2015,
 Morata, Francesc, **La Unión Europea**, Ariel, Barcelona, 2004,
 Sánchez Medero, Gema - Sánchez Medero, Rubén (Dir.), **Fundamentos de la Ciencia Política y de la Administración**, Tecnos, Madrid, 2015,
 Sodaro, Michael J., **Política y ciencia política: una introducción**, 2ª ed., McGraw Hill, Madrid, 2010,
 Vallés, Josep María - Martí, Salvador, **Ciencia Política: un manual**, Ariel, Barcelona, 2015,

Recomendacións

Outros comentarios

Para unha adecuada comprensión e asimilación dos contidos desta materia por parte do alumnado non se requiren uns prerequisites formais, ao non ser necesarios uns coñecementos previos especializados. É suficiente coa preparación previa de carácter xeral esixida para poder cursar estudos de Grao no ámbito universitario. A este respecto recoméndase ter cursado as materias afíns do Bacharelato. É aconsellable tamén que o alumnado se habitúe a unha lectura diaria da prensa,

tanto nacional como internacional, o que facilitará a súa comprensión e familiarización coa realidade e terminoloxía politolóxica.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Economía: Principios de economía I				
Materia	Economía: Principios de economía I			
Código	V03G100V01102			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	González Savignat, María del Mar			
Profesorado	Giménez Fernández, Eduardo Luís González Savignat, María del Mar Manzano González, Baltasar			
Correo-e	savignat@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A economía é unha ciencia social que estuda a produción, a distribución e o consumo de bens e servizos. Analiza como os individuos toman decisións, como interactúan e como inflúen no seu comportamento as institucións e os incentivos. O obxectivo desta materia é sentar as bases dunha linguaxe rigorosa e transmitir os coñecementos económicos básicos para que o alumno aprenda a pensar como un economista. O programa da materia ofrece unha visión panorámica das grandes ideas que se repiten en Economía como o custo de oportunidade, a toma de decisións en termos marxinais, o papel dos incentivos, a eficiencia das asignacións do mercado, e así ata dez principios básicos que constitúen o fundamento da maior parte da análise económica.			

Competencias	
Código	
C2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas
C5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos
C6	Adquirir coñecementos de Análise económica
C10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos
D5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas

Resultados de aprendizaxe		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Familiarizar ao alumno coa linguaxe económica e a súa aplicación ao funcionamento básico da economía	C2 C5 C6	
Identificar coas ferramentas da análise económica problemas e posibles solucións	C10	D5
Aplicar os fundamentos económicos a problemas cotiáns	C10	D5

Contidos	
Tema	
PARTE I: Introducción	Tema 1. Os principios básicos da economía Tema 2. Pensar como un economista
PARTE II: Oferta e demanda I: Como funcionan os mercados	Tema 3. Oferta e demanda: as forzas do mercado Tema 4. A elasticidade e as súas aplicacións
PARTE III: Oferta y demanda II: Mercados y Bienestar	Tema 5. Los consumidores, los productores y la eficiencia del mercado Tema 6. Aplicación: los costes de la tributación Tema 7. Fallos de mercado y la intervención pública
PARTE IV: A conduta do consumidor e da empresa. A organización da industria	Tema 8. A decisión do consumidor Tema 9. Producción e custos de produción Tema 10. A empresa e a estrutura de mercado

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	12	18	30
Sesión maxistral	30	30	60
Titoría en grupo	5	10	15
Probas de resposta curta	3	24	27
Outras	3	15	18
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Metodoloxía que permite ao alumnado aprender de forma efectiva a través da realización de actividades de carácter práctico tales como exercicios e supostos mediante o uso do aprendido nas leccións maxistras. Os obxectivos desta técnica son: alcanzar unha maior competencia dos contidos aprendidos na teoría e ilustrar as súas potenciais aplicacións.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución dalgunhas preguntas dirixidas ao estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e discusión de temas de actualidade relacionados co programa da materia.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	As tutorías individuais serán no despacho do profesor dentro dun horario predeterminado polo profesor e nas que poderá resolver dúbidas ou facer consultas relacionadas coa materia. Nos grupos de docencia reducida o profesor resolverá as dúbidas que xurdan no desenvolvemento das clases prácticas.
Titoría en grupo	As tutorías individuais serán no despacho do profesor dentro dun horario predeterminado polo profesor e nas que poderá resolver dúbidas ou facer consultas relacionadas coa materia. Nos grupos de docencia reducida o profesor resolverá as dúbidas que xurdan no desenvolvemento das clases prácticas.
Probas	Descrición
Outras	Non procede

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Probas de resposta curta	Exame final con probas tipo test e/ou exercicios	80	C2 C5 C6 C10
Outras	Ao longo do curso realizaranse probas para cualificar a avaliación continua	20	C2 C5 C6 C10

Outros comentarios sobre a Avaliación

A nota final da materia constará de dous bloques. Por unha banda, o exame final valerá un 80% da nota (8 puntos) e doutra banda, a avaliación continua que pesará ata un 20% na nota final (2 puntos).

Exame final (ata 8 puntos): Haberá un exame final que se realizará na data oficial establecida no calendario de exames.

Avaliación continua (ata 2 puntos): pode supor a entrega de exercicios e/ou a nota dos controis ou probas que periodicamente se poidan realizar.

Nas convocatorias extraordinarias do curso 2016/17 manteranse os mesmos criterios de avaliación, polo que se gardará a nota de avaliación continua obtida durante o curso.

As datas e horas das probas finais correspondentes ás convocatorias de xaneiro e xullo serán as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2016-2017.

Bibliografía. Fontes de información
BASICA: Mankiw, N. G, Principios de Economía , 6ª edición,

Bernanke, B. S. y Frank, R. H., **Principios de Economía**, 3º edición,
Samuelson, P. A. y Nordhaus W. D, **Economía**, 19ª edición,
Krugman P., Wells R. y Olney, M. L., **Fundamentos de Economía**, 3ª edición,
Goolsbee, A., Levitt, S. y C. Syverson, **Microeconomía**,
D. Acemoglu, D. Laibson y J.A. List, **Economics**,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia: Historia económica**

Materia	Historia: Historia económica			
Código	V03G100V01103			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Facal Rodríguez, María Jesús Isabel			
Profesorado	Facal Rodríguez, María Jesús Isabel			
Correo-e	cfacal@uvigo.es			
Web	http://cfacal.webs.uvigo.es/			
Descrición xeral	A materia Historia Económica Mundial ten por obxecto iniciar aos estudantes de Economía no estudo de longo prazo, das grandes transformacións na organización económica das sociedades humanas, para entender como se conforman as bases da economía actual. Ofrece una visión panorámica dos cambios económicos, industriais e organizativos ao longo da historia, usando ferramentas teóricas e empíricas doutras ramas da economía e das ciencias sociais próximas. Así, ten por obxecto analizar o desenvolvemento da economía internacional e as grandes fases do crecemento económico moderno. Observar e analizar os efectos de acontecementos cruciais sobre a realidade socioeconómica. □ Investigar as implicacións dos cambios nas institucións económicas de carácter global □por exemplo, o patrón ouro, os bloques comerciais, FMI, ou a OMC□ e os efectos do cambio tecnolóxico a curto, medio e longo prazo.			

Competencias

Código	
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B1	Desenvolver sensibilidade respecto ao medio ambiente e compromiso cunha economía sustentable
C2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas
C3	Coñecer o marco institucional da economía
C4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica
C5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos
C6	Adquirir coñecementos de Análise económica
C7	Comprender o entorno empresarial
C8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido
C9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado
D1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo
D2	Capacidade de traballar en equipo
D4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos
D5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas
D7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
□ Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas.	C2
Interpretación y comprensión de los conceptos económicos e historiográficos fundamentais.	C2
Definir e comprender conceptos e ferramentas económicos básicos	C2
	C5
	C8
□ Coñecer o marco institucional da economía.	C3
Comprender el proceso de nacimiento y transformación de las principales instituciones económicas a lo largo del tiempo	C3
Coñecer o sistema europeo de contabilidade nacional	C6
□ Saber situar a economía na súa evolución histórica.	C4
Distinguir los condicionantes y las fuerzas que impulsan o frenan el crecimiento económico en el largo plazo	C5

Capacidade para a búsqueda de información económica, analizar a evolución dunha economía e a sua comparación con outras economías		C8
□ Entender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos.		C5
Manejo e interpretación de los contenidos de textos y representaciones gráficas		C6 C8
Capacidade para a análise crítica sobre as ferramentas a utilizar e na interpretación dos resultados, a nivel individual ou de grupo		C8 D5 D7
□ Posuír habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido.		C8
Consideración de los valores y principios cívicos como factores integrantes del análisis de los hechos económicos		D1
□ Demostrar respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo.		D1
Fomentar la calidad, claridad y precisión en la expresión para argumentar de forma coherente		D5
□ Desenvolver sensibilidade respecto ao medio e compromiso cunha economía sustentable.		B1
Fomentar la capacidad de organización de conocimientos y su exposición, oral o escrita, de manera clara, adecuada y eficiente	A4	D5
□ Ser capaz de traballar en equipo.	A3 A4	D2
Tratamiento e interpretación de los conocimientos de forma sintética y crítica	A3	D7
□ Amosar espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo a empatía co resto de persoas.		D1 D2 D4
Aplicación de los conocimientos en la evolución de los hechos económicos a la comprensión de los problemas más recientes de naturaleza económica y sus efectos.		C5
□ Ter habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas.		D5
□ Evidenciar competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia.		D5
□ Fomentar a actitude crítica e autocrítica.		D7
□ Exercitar habilidades de aprendizaxe autónoma que abran campos para a innovación.		C7 C9
□ Manifestar autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación.		D1 D4
□ Potenciar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos		D1 D7

Contidos

Tema	
1. Introducción á Historia Económica Mundial	Historia Económica e crecemento económico. Periodificación e conceptos básicos para a análise na Historia Económica.
2. As economías europeas preindustriais	As flutuacións seculares da economía preindustrial. Poboación, produción e distribución do produto agrario. Evolución do comercio e da manufactura.
3. Revolución Industrial, difusión da industrialización e Segunda Revolución Industrial (170-1914)	Crecemento económico moderno e marco institucional. O proceso de industrialización: factores de produción e innovacións da Primeira Revolución Industrial. Revolución Industrial en Gran Bretaña, a difusión da industrialización no século XIX, a Segunda Revolución Industrial.
4. As relacións internacionais no século XIX e a Primería Globalización (1870-1914)	A gran diverxencia (1870-1914). O comercio internacional e a Primeira Globalización 1870-1913. O movemento internacional de factores: capitais e migracións. O sistema monetario internacional: o Patrón Ouro.
5. A economía mundial no século XX	Os problemas económicos do período de entreguerras. 1919-1939. A economía internacional na época dourada do capitalismo (1950-1973). A crise económica de 1973 e as respostas da economía capitalista. As modificacións na economía mundial a partir de 1973: a Segunda Globalización, a Terceira Revolución Industrial, as crises económicas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	45	75
Seminarios	15	30	45
Titoría en grupo	5	2	7
Probas de resposta curta	1	6	7
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	15	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Dúas horas semanais (dous días, una hora por sesión). Mediante esta metodoloxía, co apoio audiovisual, presentárase de maneira sintética, secuencial e motivadora os aspectos claves dos contidos fundamentais da materia. As primeiras estarán adedicadas a ofrecer unha visión panorámica da materia e conceptos básicos de historia económica; as restantes sesións estarán destinadas a exposición do temario. A pesar de que o método destas sesións é fundamentalmente expositivo, promoverase a participación activa do estudantado.
Seminarios	Realizaráanse 6 (duración por sesión 2h,30'). É una instancia para socializar, depurar e sintetizar os coñecementos adquirido na preparación da sesión. Concíbese como un proceso de aprendizaxe continuado. O obxectivo é preparar o estudantado para a comprensión dos textos propostos como lecturas. Esixirá un traballo previo a sesión, que consistirá na lectura dun tema sinalado, así como a redacción dun pequeno documento coas ideas e argumentacións máis relevantes da lectura. Na propia sesión, expondranse e debatiranse as lecturas.
Titoría en grupo	Realizaráanse 2 sesión de titoría en grupo, de 2h 30' cada unha. Previamente, a profesora seleccionará cuestións clave dos contidos da materia, a tratar pola súa importancia ou dificultade. O alumnado deberá elabora para estas sesións un esquema de dúbidas e preguntas sobre esas cuestións clave. Tamén servirán estas sesións para resolver dúbidas xerais sobre os contidos ou as prácticas da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Cada grupo práctico tendrá dúas sesión de titoría en grupo. En cada unha destas sesións a profesora exporá cuestións clave da materia, en función da súa importancia ou dificultade, e o alumnado deberá elabora un esquema de dúbidas e preguntas sobre esas cuestións clave. Asemade, servirá para resolver dúbidas xerais sobre os contidos ou as prácticas da materia.
Seminarios	Calquera dúbida que xurda nas lecturas para os seminarios, poderanse resolver nas horas de titoría individualizada no despacho da profesora (nº 431).
Sesión maxistral	As dúbidas sobre as explicacións das clases maxistrais non resoltas na aula poderanse expor na hora de titoría no despacho da profesora (nº 431).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Seminarios	A través de seis seminarios: Avaliaráanse os traballos prácticos consistentes na lectura dun tema ou parte dun tema, na redacción dun informe ou síntese, na súa exposición e defensa. Evaluaráse a coherencia e calidade do traballo, esquema, síntesis ou mapa conceptual, ou a valoración dos exercicios (comentario e análise de gráficos, series estadísticas, ou textos, a resolución de cuestións e problemas). Valoraráse a asistencia, a participación, o cumprimento, a aptitude, os aspectos formais (redacción, sintaxis, ortografía, ...) así mesmo a expresión oral.	24	A3 A4	C2 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C9	D1 D2 D4 D5 D7
Titoría en grupo	Nas dúas sesións de titoría de grupo, valorarase a presentación dun esquema de dúbidas e preguntas, a capacidade de formulación de dúbidas e preguntas significativas ou a resolución das mesmas.	6	A3 A4	C8 C9	D1 D4 D5 D7
Probas de resposta curta	Realizaráanse o día do examen final. Valorarase as respostas sintéticas sobre preguntas relacionadas coas prácticas dos seminarios.	20		C2 C3 C4 C7	D5

Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Realizaranse o día do examen final.	50	A3	C2	D5
	Avaliaranse os contidos teóricos da materia.		A4	C3	D7
	As respostas tendrán que estar estruturadas, e razoadas correctamente. Valorarase a redacción correcta, clara e comprensibel.			C4	
				C7	
				C8	
				C9	

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. A avaliación contida nesta guía docente está dirixida a alumnas e alumnos de **ensinanza presencial**.
2. A titoría en grupo é de **asistencia obrigatoria**.
3. Os seminarios son actividades de **asistencia obrigatoria**.
4. En conxunto, seminarios e titoría en grupo, deben completar **7 sesións de asistencia, como requisito que o alumnado debe cumprir para seren evaluada/o por esta actividade**.

5. A nota final resultará de:

A) Examen final no que se valoran o coñecemento dos contidos e as habilidades adquiridas durante o curso:

a.1) Por preguntas de resposta larga sobre as sesións maxistras: 50% da nota final

a.2) Por preguntas de resposta curta, relacionadas coas lecturas realizadas para os seminarios: 20% da nota final.

B) Traballos prácticos e participación desenvolvidos nas 6 sesións de seminarios: 24 % da nota final. Sempre que, ademais, a/o alumna/o, **obteña un 4 no examen final**.

C) Presentación de esquema de dúbidas ou preguntas nas 2 sesións de titoría de grupo: 6% nota final.

6. A cualificación correspondente á avaliación continua (traballos prácticos en seminarios, presentación de dúbidas ou preguntas nas titorías de grupo) gardarase para todas as convocatorias do presente curso académico.

7. **Avaliación de Xullo:** seguirá os mesmos criterios que os do examen final.

8. Para o alumnado que renuncia á ensinanza presencial: o 100% da nota final obterase mediante un examen final escrito.

9. Datas e horarios das probas de avaliación final:

<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201415.html>

Bibliografía. Fontes de información

- Cameron, R y Neal, L., **Historia Económica Mundial. Desde el paleolítico hasta el presente**, 2005,
- Camps Cura, E., **Historia Económica Mundial. La formación de la economía internacional (siglos XVII-XX)**, 2013,
- Comín, F. Hernández, M. Llopis, E., **Historia Económica Mundial. Siglos X-XX**, 2005,
- Frieden, J. A., **Capitalismo Global: el trasfondo económico de la historia del siglo XX**, 200,
- Hobsbawm, E. J., **Historia del siglo XX: 1914-1991**, 1995,
- Kenwood, A.G. and A.L. Lougheed, **Historia del desarrollo económico internacional**, 1995,
- Kriedte, P., **Fudalismo tardío y Capital Mercantil**, 1989,
- Maddison, A., **La economía mundial: una perspectiva millonaria**, 2002,
- Tello Argay, E. (coord), **Guía práctica de historia económica mundial**, 1995,
- Tortella, G., **Los orígenes del siglo XXI. Un ensayo de historia social y económica contemporánea**, 2005,
- Zamagni, V., **Historia Económica de la Europa Contemporánea**, 2001,

Como libros de referencia para o aprendizaxe da materia, recoméndase o uso dalgún dos seguintes manuais:

Comín, F., **Historia económica mundial. De los orígenes a la actualidad**, 2011, Alianza, Madrid.

Feliù, G.; Sudrià, C. **Introducción a la historia económica mundial**, 2013, Universidad de Valencia, Valencia, 2ª edición.

Palafox, J. (Ed), **Los tiempos cambian. Historia de la economía**, 2014, Tirant Humanidades, Valencia.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Historia económica de España/V03G100V01906

Outros comentarios

1. Aconséllase un traballo regular, sistemático, ao longo do cuadrimestre, tanto no referido aos contidos teóricos, transmitidos nas clases maxistras, como nos traballos de seminario.

2. As alumnas e alumnos terán en conta que se avaliará:

- a) Participación e realización das tarefas nos seminarios (26% da nota final). A asistencia a estas sesións é obligatoria.
- b) Participación e realización de tarefas nas titorías de grupo (4% da nota final). A asistencia a estas sesións é obligatoria.
- c) Coñecementos teóricos (50% da nota final)
- d) Coñecemento sobre as lecturas realizadas nos seminarios (20% da nota final).

3. Na parte práctica, como na teórica, será especialmente tido en conta o interese demostrado e a calidade das intervencións, ben sexa dentro dos grupos de traballo que se formen, ben individualmente.

4. Convén lembrar que para aprobar esta materia hai que ter aprobada cada unha das partes, teórica e práctica, tal e como se explica no apartado referido á avaliación, desta Guía.

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se levan a cabo na materia, e concíbese de forma flexible. En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do curso académico, derivados da dinámica da clase e do grupo de destinatarios real, ou pola relevancia das situacións que poidesen xurdir.

Así mesmo, achegaráselle ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo. Utilizarase para elo a plataforma TEMA (CLAROLINE) en fatic.uvigo.es.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Matemáticas: Matemáticas I				
Materia	Matemáticas: Matemáticas I			
Código	V03G100V01104			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Estévez Toranzo, Margarita			
Profesorado	Estévez Toranzo, Margarita			
Correo-e	mestevez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo desta asignatura é proporcionar ao estudante a linguaxe e as principais técnicas matemáticas necesarias para comprender a literatura económica elemental e para capacitalle para plantear e analizar os modelos ligados aos problemas económicos.			

Competencias	
Código	
C1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico
C2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas
C8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido
C10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos
C12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas
D2	Capacidade de traballar en equipo
D5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas
D7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica

Resultados de aprendizaxe		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Avaliar utilizando técnicas matemáticas as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas.	C1 C8 C12	D2 D5
Habilidades para argumentar de modo rigoroso, coherente e intelixible, tanto en forma oral como escrita.	C1	D5 D7
Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas baseado no manexo da álgebra lineal e do cálculo diferencial.	C2 C10	D2 D5

Contidos	
Tema	
1. Cálculo matricial.	Vectores. Matrices. Operacións con matrices. Inversa dunha matriz. Ecuacións matriciais. Sistemas de ecuacións lineais.
2. Funcións dunha variable real	Introdución. Gráficas. Límites e continuidade. Teorema de Bolzano. Teorema dos valores intermedios. Teorema do punto fixo.
3. Cálculo diferencial de funcións dunha variable real	O concepto de derivada. Cálculo de derivadas. Derivación de funcións compostas. Crecemento. Máximos e mínimos. Teorema de Rolle. Teorema do valor medio.
4. Aplicacións das derivadas de funcións dunha variable real	Derivadas de orde superior. Teorema de Taylor. Estudio de extremos. Convexidade e concavidade.
5. Integración.	Áreas baixo curvas. Teorema fundamental do cálculo integral. Derivación de integrais. Cálculo de primitivas.
6. Derivadas parciais	Derivadas parciais. Cálculo de derivadas parciais. Vector gradiente. Matriz xacobiana. Regra da cadea. Derivadas de orde superior. Matriz hessiana.
7. Optimización sen restricións.	Introdución e definicións. Puntos críticos. Condicións necesarias para a existencia de extremos.
8. Optimización con restricións de igualdade.	Introdución. Función lagrangiana. Condición necesaria para a existencia de óptimos: teorema dos multiplicadores de Lagrange.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	28	28	56
Resolución de problemas e/ou exercicios	15	21	36
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	7	14	21
Titoría en grupo	5	5	10
Probas de resposta curta	3	9	12
Outras	3	12	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo ou exercicio.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. Desenvolverase este traballo mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O estudante debe desenvolver este traballo de forma autónoma e resolver os problemas e/ou exercicios propostos.
Titoría en grupo	Reunións que os estudantes (individualmente ou en grupo) manteñen coa profesora da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades e sobre o proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Asesoramento e aclaración de dúbidas sobre o traballo que os estudantes deben levar a cabo ao longo do curso.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Asesoramento e aclaración de dúbidas (individual ou en grupo) sobre o traballo que os estudantes deben levar a cabo ao longo do curso.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. Desenvolverase este traballo mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.	Xunto co resto de elementos da avaliación continua, mínimo un 40	C1 C2 C8 C10 C12	D5 D7
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Probas nas que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O estudante debe desenvolver este traballo de forma autónoma e resolver os problemas e/ou exercicios propostos.	Xunto co resto de elementos da avaliación continua, mínimo un 40	C1 C2 C8 C10 C12	D2 D5 D7
Probas de resposta curta	Probas con preguntas breves sobre a materia.	Xunto co resto de elementos da avaliación continua, mínimo un 40	C1 C10	
Outras	Exame final.	Máximo 60	C1 C10 C12	D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

A nota final do curso será a suma da nota obtida polo traballo e probas realizadas durante o curso (avaliación continua) cunha ponderación mínima do 40% sobre o total, e da nota obtida no exame final, cunha ponderación máxima do 60% do total. No caso de non superar a materia na primeira convocatoria, a nota obtida polo traballo ao longo do curso manterase para a convocatoria de nullo.

Os puntos da avaliación continua obteranse por: a) probas realizadas ao longo do curso, b) asistencia ás clases e participación nas mesmas.

As datas de exames poderán ser consultadas na páxina web da Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201415.html>

Bibliografía. Fontes de información

Sydsaeter, K. e Hammond, P. J., **Matemáticas para el análisis económico**,

Besada, M. e outros, **Cálculo de varias variables: Cuestiones y ejercicios resueltos**,

Besada, M., Vázquez C. e outros, **Cálculo Diferencial en varias variables**,

Balbás, A. e outros., **Análisis matemático para la economía I y II**,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Matemáticas II/V03G100V01303

Outros comentarios

Para que o seguimento da materia resulte axeitado, presupoñemos unhas destrezas e coñecementos matemáticos mínimos que o alumnado deberá ter adquirido nos cursos de bacharelato:

- ☐ Cálculo matricial básico.
  - ☐ Operacións con polinomios e expresións alxebraicas.
  - ☐ Representación e principais propiedades das funcións elementais.
  - ☐ Regras de derivación e derivadas das funcións elementais.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Economía: Técnicas de economía aplicada				
Materia	Economía: Técnicas de economía aplicada			
Código	V03G100V01105			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Amigo Dobaño, Josefina Lucy Caballero Míguez, Gonzalo			
Profesorado	Amigo Dobaño, Josefina Lucy Caballero Míguez, Gonzalo Garza Gil, María Dolores			
Correo-e	lamigo@uvigo.es gcaballero@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Acercamiento a las principais variables que permiten realizar diagnósticos básicos de situación y evolución de una economía.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Desenvolver sensibilidade respecto ao medio ambiente e compromiso cunha economía sustentable
B2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia
B3	Exercitar habilidades de aprendizaxe autónoma que abran campos para a innovación
B4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación
B5	Fomentar a mobilidade e adaptabilidade a ámbitos e situacións diferentes
B6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos
B7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer o sistema europeo de contabilidade nacional	A3	
Definir e comprender conceptos e ferramentas económicos básicos	A1	
	A2	
	A5	
Capacidade para a búsqueda de información económica, analizar a evolución dunha economía e a súa comparación con outras economías	A5	B6
		B7
Capacidade para a análise crítica sobre as ferramentas a utilizar e na interpretación dos resultados, a nivel individual ou de grupo	B1	
	B2	
	B3	
	B4	
	B5	

Contidos

Tema

Introducción	La actividad económica. La información económica y su tratamiento.
Las Cuentas Nacionales	Introducción a la Contabilidad Nacional. Las macromagnitudes del SEC. Renta y distribución.
La Balanza de Pagos	La Balanza de Pagos. Concepto y estructura. La Balanza de Pagos. Cálculo e interpretación económica.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	15	30	45
Titoría en grupo	5	5	10
Sesión maxistral	30	60	90
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Formulación e resolución de problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións.
Titoría en grupo	Neste tempo os alumnos poderán plantexar dúbidas sobre a materia ao profesor. Tamén se pode utilizar para que o profesor plantexe problemas aos alumnos que serán avaliados posteriormente.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia e realización de exercicios.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Titoría en grupo Realizaranse *tutorías en grupo sobre a evolución no proceso de aprendizaxe da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticas de laboratorio	Realización de exercicios e resolución de problemas (20).	30	A1 B2 A2 B3 A3 B4 A5 B5 B6 B7
	Participación no desenvolvemento da materia. Exposición dos exercicios e problemas (10).		
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Exame teórico e práctico. Realizaranse exames parciais. Se se aproban os Parciais, a materia estará superada.	70	A1 B1 A2 B4 A3 B6 A5

Outros comentarios sobre a Avaliación

A nota obtida na avaliación continua (30% da nota final, prácticas de laboratorio) gardarase para todas as convocatorias do presente curso académico a condición de que se alcance un mínimo de 3 puntos no exame teórico e práctico correspondente.

Dentro das prácticas de laboratorio valorarase tamén a realización do curso virtual organizado pola Biblioteca "Coñece a Biblioteca e aprende a buscar, avaliar e utilizar a información", dirixido ao alumnado de 1º grao e que ten como obxectivo que o estudante adquira os coñecementos básicos para buscar, analizar, seleccionar e organizar a información de maneira eficiente, así como utilizar e comunicar a información eficazmente de forma ética e legal.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade:

<http://fcee.uvigo.es/calendario-exames-201415.html>

Bibliografía. Fontes de información

OCDE, **Fuente de datos: National Accounts of OECD Countries**, www.sourceOECD.org,

ONU, **Fuente de datos: Programa de Naciones Unidas para el Desarrollo Humano**, www.undp.org,

Eurostat, **Fuente de datos: Oficina de publicaciones de las Comunidades Europeas**, www.europa.eu.int/comm/eurostat,

Banco de España, **Fuente de datos: Balanza de pagos de España**, www.bde.es,

INE, **Fuente de datos: Contabilidad Nacional de España**, www.ine.es,

Muñoz, C; Iráizoz, B; Rapún, M., **Las cuentas de la Nación II. Ejercicios**, Cívitas,

Delgado, MJ; Diego, D; Díaz, C; Martín, M., **Introducción a la economía aplicada. Metodología, fuentes estadísticas y casos prácticos**, Ariel,

Muñoz, C; Iráizoz, B; Rapún, M, **Las cuentas de la Nación I. Introducción a la Economía Aplicada**, Cívitas,

---

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito: Dereito mercantil				
Materia	Dereito: Dereito mercantil			
Código	V03G100V01201			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Torres Pérez, Francisco José			
Profesorado	Fernández Carballo-Calero, Pablo Ignacio Torres Pérez, Francisco José			
Correo-e	ftorres@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A finalidade desta asignatura é acadar un coñecemento xeral sobre a función actual do Dereito Mercantil centrándose no seguinte:			
	Cómo se adquire a condición de empresario e qué implicacións ten a nivel de responsabilidade?			
	Qué tipos de formas sociais existen?			
	Qué contratos utilizan habitualmente os empresarios no mercado?			
	Qué papel xogan os títulos valores (cheques, letras de cambio etc.) na actualidade?			
	Qué regulación existe para as situacións de insolvencia?			

Competencias	
Código	
C3	Coñecer o marco institucional da economía
C7	Comprender o entorno empresarial
C12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas
D2	Capacidade de traballar en equipo
D4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos
D5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas
D7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica

Resultados de aprendizaxe		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Identificar os suxectos que teñen a consideración de empresario a fin de poder determinar quen é responsable, fronte a terceiras persoas, das actuacións que se realicen no mercado.	C3 C7	
Coñecer as particularidades e rasgos propios dos distintos tipos de sociedades mercantís.	C7	
Coñecer os dereitos e obrigas do empresario na súa actuación no mercado.	C7	
Comprender a regulación xurídica da actividade dos empresarios no mercado, de xeito que se poida avaliar de forma básica o marco legal no que se desenvolve unha actividade empresarial.	C7 C12	D7
Determinar qué norma é aplicable ao caso concreto, para poder resolver problemas prácticos derivados da actuación da empresa no mercado.	C7	D2 D4
Resolver de forma razoada os problemas xurídicos plantexados.	C7	D2 D5 D7
Elaborar informes de carácter xurídico-económico e realizar a súa presentación.	C3 C7	D2 D4 D5 D7

Contidos	
Tema	

Módulo I.- ESTATUTO XURÍDICO DO EMPRESARIO	1. CONCEPTO E CARACTERES XERAIS DO DEREITO MERCANTIL 2. O EMPRESARIO E OS SEUS COLABORADORES 3. NOCIONES SOBRE O REXISTRO MERCANTIL E A CONTABILIDADE DO EMPRESARIO 4. ELEMENTOS MATERIAIS DA ORGANIZACIÓN EMPRESARIAL 5. O DEREITO DA COMPETENCIA E A PROPIEDAD INDUSTRIAL
Módulo II.- DEREITO DE SOCIEDADES	6. NOCIONES XERAIS SOBRE AS SOCIEDADES MERCANTILES 7. A SOCIEDADE ANÓNIMA I 8. A SOCIEDADE ANÓNIMA II 9. A SOCIEDADE ANÓNIMA III 10. A SOCIEDADE DE RESPONSABILIDADE LIMITADA I 11. A SOCIEDADE DE RESPONSABILIDADE LIMITADA II 12. AS SOCIEDADES COOPERATIVAS
Módulo III.- INSTRUMENTOS DE PAGO E DE CRÉDITO.	13. TEORÍA XERAL DOS TÍTULOS VALORES 14. A LETRA DE CAMBIO. DECLARACIÓN CAMBIARIAS: ACEPTACION, ENDOSO E AVAL DA LETRA DE CAMBIO 15. CUMPRIMENTO DAS OBRIGACIONES CAMBIARIAS. O VENCIMIENTO DA LETRA 16. O CHEQUE E O PAGARE
Módulo IV.- CONTRATACIÓN MERCANTIL	17. AS OBRIGACIONES E OS CONTRATOS MERCANTIS. 18. CONTRATOS DE COLABORACIÓN 19. CONTRATO DE COMPRAVENTA MERCANTIL E CONTRATO DE TRANSPORTE 20.- CONTRATOS NO MERCADOS DE VALORES E CONTRATOS BANCARIOS 21.- CONTRATO DE SEGURO
Módulo V.- DEREITO CONCURSAL	22- NOCIONES DE DEREITO CONCURSAL

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	10	0	10
Seminarios	5	25	30
Sesión maxistral	36	35	71
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	38	39

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	- Presentación de liñas básicas do tema a estudar polo docente. - Intervención dos alumnos. - Dúbdas e debate. - Conclusións e recollida das prácticas. - Entrega de actividade de seminario cando proceda.
Seminarios	- Presentación de conclusións e informe polo alumnado. - Recepción de informe e valoración polo docente.
Sesión maxistral	- Esquema e documentación en Plataforma TEMA: tres días antes da clase. Conterá os obxectivos e bibliografía específica. - Explicación dos epígrafes seguindo un esquema de presentación. - Conclusións. - Presentación de dúbdas. - Presentación e reparto da clase práctica cando proceda.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	No horario de tutorías atendendo individualizadamente ao alumnado que teña dúbdas sobre a materia explicada nas sesións teóricas.
Prácticas de laboratorio	Na propia sesión de prácticas atendendo individualizadamente aos diversos grupos de traballo.
Seminarios	No horario de tutorías atendendo individualizadamente ao alumnado que teña dúbdas ou cuestión sobre os seminarios.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Prácticas de laboratorio	6 prácticas puntuables entre as 8 que se van facer. Cada una puntuará 0.25 puntos sobre o total da nota. Máxima nota por este concepto: 1.5 puntos.	15	D5
	Valoración da participación activa nas sesión de prácticas. Ata un máximo de 0.25 puntos sobre o total da nota da asignatura.		
Seminarios	Plantearase 2 actividades de seminario ao longo do cuatrimestre a realizar en grupo. Ditas actividades deberán ser entregadas por escrito e presentadas oralmente. Cada unha, puntuará, como máximo, 1 punto sobre o total da nota.	20	D4 D5
Sesión maxistral	Valoración de participación nas sesións maxistraís a efectos de complementar a nota por avaliación continua.	5	D5 D7
	Ata un máximo de 0.25 puntos sobre o total da nota da asignatura.		
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1 examen final cun valor de 7 puntos sobre o total da nota	60	D4 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

1.- As notas da avaliación continua gárdanse ata a convocatoria de xullo do curso académico seguinte -incluso nunha eventual participación na convocatoria de fin de carreira-.

2.- Para que o exame faga media será necesario acadar unha nota superior a 2 puntos.

3.- O alumnado que non participe en ningunha actividade da avaliación continúa será avaliado sobre 10 puntos nun exame final de carácter teórico e practico. Do mesmo modo será avaliado o alumnado que participe nunha convocatoria de fin de carreira que non corresponda ao curso inmediatamente seguinte no que teña cursado esta materia.

4.- As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201415.html>

Bibliografía. Fontes de información

Sánchez Calero, Fernando, **Principios de Derecho Mercantil (BIBLIOGRAFÍA BÁSICA)**, última edición,
Jiménez Sánchez, Guillermo (coord.), **Lecciones de Derecho Mercantil (BIBLIOGRAFÍA BÁSICA)**, última edición,
Broseta Pont-Martínez Sanz, **Manual de Derecho Mercantil**, última edición,
Westlaw-Aranzadi, **Base de datos jurídica**,
Tirant On Line, **Base de datos jurídica**,

Notas: 1.- Antes de cada clase teórica subírase a Faltic un esquema da mesma. 2.- Durante a impartición da materia facilitaranse outras referencias bibliográficas ou leituras aclaratorias da materia. 3.- A efectos de poder resolver e realizar as actividades de seminario, o docente proporcionará un dossier aos diferentes grupos, que conterá bibliografía e documentación específica (artículos de revistas, resúmenes de sentenzas...). O dossier estará dispoñible na Plataforma Tema ou en fotocopiadora ca oportuna antelación.

Recomendacións

Outros comentarios

1.- A materia Dereito Mercantil desta titulación non precisa de coñecementos xurídicos previos. De todas formas, a primeira das sesións prácticas adicarase íntegramente ao estudo dos diferentes tipos de normas e a facilitar información sobre bases de datos de carácter xurídico onde poder buscar a lexislación vixente e actualizada.

2.- Aínda que o idioma seleccionado para a elaboración da guía docente e do material repartido ao longo do curso sexa o galego, ás clases desenvolveranse en castelán ca finalidade de facilitar a súa comprensión aos estudantes ERASMUS que queiran cursar esta materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Economía: Economía mundial				
Materia	Economía: Economía mundial			
Código	V03G100V01202			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Simon Fernandez, Xavier			
Profesorado	Simon Fernandez, Xavier			
Correo-e	xsimon@uvigo.es			
Web	http://http://faitic.uvigo.es/index.php?option=com_faitic_acceso_cursos			
Descrición xeral	Benvido a Economía mundial. Imos traballar duro para mellorar o nivel de comprensión da estrutura e funcionamento da economía mundial. Tentaremos combinar diferentes ferramentas pedagóxicas para que o cuadrimestre sexa interesante e proveitoso para todos. A participación activa dos alumnos e alumnas vai ser a peza central deste percorrido que iniciamos. Oxalá Economía Mundial responda ás vosas expectativas e oxalá cheguemos a xuño cos deberes feitos e satisfeitos do traballo realizado. O profesor vaivos acompañar neste interesante percorrido e vaivos facilitar as ferramentas necesarias para a comprensión das forzas actuantes na Economía Mundial. Vos teredes que pór traballo e entusiasmo por aprender.			

Competencias	
Código	
C3	Coñecer o marco institucional da economía
C4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica
C5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos
C8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido
C13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico
D2	Capacidade de traballar en equipo
D5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas
D7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica

Resultados de aprendizaxe		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Comprender as bases de funcionamento da economía, diferenciando países desenvolvidos e subdesenvolvidos.	C3 C4 C5	D5
Elaboración de informes que analizan a estrutura económica (mediante un conxunto de variábeis) de un grupo diverso de países.	C3 C5 C8 C13	D5 D7
Elaboración de informe que analiza a dinámica de algunhas variábeis económicas para un grupo diverso de países	C3 C4 C8 C13	D5 D7
Presentación oral dos informes relativos á estrutura e dinámica para un grupo diverso de países	C8 C13	D5 D7
Argumentación individual e colectiva en relación con situacións económicas específicas	C5	D2 D5 D7

Contidos
Tema

PARTE I. INTRODUCCIÓN

Tema 1.- Conceptos básicos, metodoloxía e fontes.

Descrición:

O sistema económico. Análise de Sistemas. Bases de Datos e Bibliografía.

PARTE II. ESTRUTURA E DINÁMICA DA ECONOMÍA MUNDIAL

Tema 2.- As economías desenvolvidas.

Tema 3.- As economías subdesenvolvidas

Descrición:

Esta parte desenvolverase como se fora un único tema. Os principais conceptos e procesos son: orixe do capitalismo; desenvolvemento e subdesenvolvemento; relacións centro/periferia; semellanzas e diferenzas no proceso de desenvolvemento; o socialismo real; a economía chinesa.

Tema 5. Recursos humanos: poboación e mercado de traballo.

PARTE III. ESTRUTURA E ACTIVIDADES ECONÓMICAS

Descrición:

Comportamento demográfico: a súa incidencia nos niveles de benestar; desemprego; actividade económica; poboación e estado do benestar.

Tema 6. Recursos naturais e desenvolvemento económico.

Descrición:

Modelos de Producción agraria; Modelos de Producción pesqueira; Ecoloxía e Economía; problemas ambientais globais; nivel de renda e sensibilidade ambiental.

Tema 7.- Tecnoloxía, industria e servizos.

Descrición:

Modelos de Producción e Organización do Traballo; o papel da tecnoloxía; relevancia das TICs; Terciarización das economías.

PARTE IV. RELACIÓNS E INSTITUCIÓNS ECONÓMICAS INTERNACIONAIS

Tema 8.- Institucións monetarias e financeiras internacionais: SMI, FMI e BM.

Descrición:

Coherencia sistémica global; sistema internacional de pagamentos; regulación dos fluxos financeiros;

Tema 9.- Regulación do comercio internacional: a OMC.

Descrición:

Coherencia sistémica global; sistema internacional de regulación dos fluxos comerciais; aspectos sectoriais do comercio internacional; libre comercio e desenvolvemento.

Tema 10.- Os procesos de integración económica.

Descrición:

Procesos de integración económica: conceptos e experiencias; a Unión Monetaria e Económica na UE; as políticas sectoriais.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas en aulas de informática	7	14	21
Seminarios	7	14	21
Sesión maxistral	30	44	74
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	10	12
Informes/memorias de prácticas	2	10	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Prácticas en aulas de informática	Sesiões en Aula de Informática para o manexo de Servidores Estatísticos e Bases de Datos. Mediante estas sesións o alumnado adestrarase no manexo da información económica procedente deses servidores e recibirá as claves para a conseguinte elaboración dos Informes. Realizará un primeiro Informe que será avaliado polo texto e pola Base de Datos que debe xerar en cada un dos Informes
Seminarios	Presentación oral dos Informes solicitados Traballo en grupo en, aló menos, unha sesión de Seminario
Sesión maxistral	Presentación dos contidos teóricos dos temas para axudar á preparación de Informes. Entregaranse lecturas para cada unha das partes da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	O profesor ofrecerá os elementos guía que axudarán ao estudantado a encamiñar o seu traballo nos diferentes elementos que conforman a materia.
Seminarios	Ao tratarse de grupos reducidos e ao estar centrados en aspectos específicos, o estudantado terá o protagonismo central na construción dos discursos interpretativos dos fenómenos económicos, sociais e ambientais que conforman a materia.
Prácticas en aulas de informática	Estas prácticas desenvólvense nas semanas iniciais para que o estudantado se adestre no manexo de algúns indicadores económicos, sociais e ambientais: buscando os datos nos servidores estatísticos, realizando cálculos, graficando os resultados, etc.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Prácticas en aulas de informática	Presentación escrita de Informe en relación ao primeiro dos temas propostos que será avaliado segundo o seu contido e a Base de Datos que acompaña a cada Informe	10	C3 C4 C5 C8 C13	D5 D7
Seminarios	Presentación oral dos Informes requiridos e traballo en grupo. Cada un dos Informes consistirá nun texto escrito de extensión limitada e unha Base de Datos que recollerá os valores das variábeis, os cálculos dos indicadores seleccionados e a súa representación gráfica	40	C3 C4 C5 C8 C13	D2 D5 D7
Sesión maxistral	A participación nas sesións maxistrais será parte da avaliación final. Esa participación instrumentarizarase mediante: -Preguntas e comentarios orais durante a sesión -Resumos críticos das lecturas obrigatorias e voluntarias	10	C3 C4 C5	D5 D7
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Realización de proba escrita. Consistirá en: - Enunciados que o alumno determinará se son verdadeiros ou falsos -Enumeración de características, diferenzas e/ou similitudes de procesos económicos - Interpretación económica de datos, gráficas ou textos.	40	C3 C4 C5	D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

En segunda convocatoria o alumno manterá a nota das sesións Maxistrais. Os alumnos terán a posibilidade de mellorar os resultados obtidos en algunhas Prácticas en Aulas de Informática e nos Seminarios. Realizará unha Proba de Resposta Longa similar á da primeira convocatoria.

Para superar a materia será necesario obter 5 ou máis puntos, como suma das puntuacións obtidas en cada unha das probas. En calquera caso esíxese unha **puntuación mínima de 3** puntos (sobre 10) na proba denominada "Probas de resposta longa, de desenvolvemento".

As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Vidal Villa e Martínez Peinado, **Economía Mundial**, 2000,

VV. AA, **Sistema Económico Mundial**, 2004,

Samir Amin, **El capitalismo en la era de la globalización**, 1998,

Jaime Requeijo, **Economía Mundial**, 2006,

Samir Amin, **La desconexión**, 1988,

VV. AA., **La economía mundial en transformación**, 2011,

Organización Internacional do Traballo, <http://laborsta.ilo.org/>, 2015,

Banco Mundial,

<http://databank.worldbank.org/data/views/variableselection/selectvariables.aspx?source=world-development-indicators>, 2015,

Fondo Monetario Internacional, <http://unstats.un.org/unsd/syb/>, 2015,

Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/>, 2015,

Organización Mundial do Comercio, <http://stat.wto.org/StatisticalProgram/WSDBStatProgramHome.aspx?Language=E>, 2015,

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Técnicas de economía aplicada/V03G100V01105

Outros comentarios

Estudar a Economía Mundial é ocuparse de entender procesos que teñen raíces históricas. Pero eses procesos están vivos, constrúense día tras día. Por iso para seguir esta materia e alcanzar as destrezas necesarias cómpre ler, ler e ler. Iso inclúe libros e artigos pero tamén os informes das institucións internacionais, os informes de organizacións non gobernamentais que se ocupan dos temas de desenvolvemento económico, e as noticias máis quentes que se publican diariamente nos xornais xerais e específicos.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Economía: Principios de economía II				
Materia	Economía: Principios de economía II			
Código	V03G100V01203			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	de Miguel Palacios, Carlos Juan			
Profesorado	de Miguel Palacios, Carlos Juan			
Correo-e	cmiguel@uvigo.es			
Web	http://http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Esta materia impártese no segundo cuadrimestre do primeiro curso do Grao en Economía e é, xunto coa materia de Principios de Economía I que se imparte no primeiro cuadrimestre, a primeira toma de contacto dos alumnos coa Teoría Económica.			
A función principal desta materia dentro do plan docente é a de preparar aos alumnos para que poidan cursar as materias de Teoría Macroeconómica a nivel intermedio dos cursos posteriores, en particular a Macroeconomía I e a Macroeconomía II ambas de terceiro curso. Para iso, este curso debe proporcionar aos alumnos dúas clases de coñecementos. Por unha banda a comprensión dos problemas económicos e, doutra banda, a *familiarización coas ferramentas analíticas que permitan analizalos.				

Competencias	
Código	
C2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas
C4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica
C5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos
C6	Adquirir coñecementos de Análise económica
C8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido
D5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
O alumno familiarizarase coa maneira de pensar dos economistas, isto é, no uso dos instrumentos analíticos fundamentais e no coñecemento dos conceptos básicos da economía.	C2 C4 C5 C6
O alumno familiarizarase co manexo de bases de datos de economía así como no manexo de follas de cálculo que lles permita organizar a información obtida das devanditas bases.	C8
O alumno aprenderá a analizar datos económicos e a expor as súas conclusións dunha maneira organizada.	D5

Contidos	
Tema	
OS DATOS MACROECONÓMICOS	1. A medición da renda dun país 2. A medición do custo da vida
A ECONOMIA A LONGO PRAZO	3 A produción e o crecemento 4 O aforro, o investimento e o sistema financeiro 5 O desemprego
O DIÑEIRO E OS PREZOS A LONGO PRAZO	6 O sistema monetario 7 O crecemento do diñeiro e a inflación
ANÁLISIS MACROECONÓMICO DAS ECONOMÍAS ABERTAS	8 Análise macroeconómico das economías abertas: Conceptos básicos
AS FLUCTUACIONES ECONÓMICAS A CURTO PRAZO	9 Introducción á análise dos ciclos económicos

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	45	75
Resolución de problemas e/ou exercicios	9.5	18	27.5
Prácticas en aulas de informática	7.5	0	7.5
Probas de resposta curta	2	15	17
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	12	15
Traballos e proxectos	0	8	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Nas clases teóricas semanais de dúas horas de duración, exporase de maneira resumida os principais contidos dos distintos temas. Para un adecuado seguimento destas clases é necesario que os alumnos preparen con antelación e de maneira individual os distintos temas utilizando os manuais da bibliografía recomendada
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución en clase de follas de problemas que os alumnos terán que resolver previamente.
Prácticas en aulas de informática	Clases prácticas en aulas de computador nas que os alumnos aprenderán a manexar bases de datos en follas de cálculo e a extraer información relevante dos datos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	As tutorías individuais terán lugar no despacho 402.
Prácticas en aulas de informática	As tutorías individuais terán lugar no despacho 402.
Resolución de problemas e/ou exercicios	As tutorías individuais terán lugar no despacho 402.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Probas de resposta curta	Exame escrito. Haberá un exame final que se realizará na data oficial establecida no calendario de exames	60	C2 C4 C5 C6
Resolución de problemas e/ou exercicios	Realizaranse controis periódicos que consistirán en exercicios que o alumno realizará nas clases prácticas e que terá que entregar. Contará tamén a asistencia ás clases prácticas	30	C2 C4 C5 C6
Traballos e proxectos	Os alumnos terán que entregar algún traballo ao longo do curso.	10	C8 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

SISTEMA DE AVALIACIÓN

A nota do alumno constará de dous partes: Un exame final escrito que valerá ata un 60% da nota (6 puntos) e a avaliación continua que pesará ata un 40% (4 puntos). A nota final do alumno será a suma das notas destas dúas partes a condición de que o alumno alcance a nota mínima esixida no exame final escrito (2,5 puntos dos 6 posibles). En caso de non alcanzar esa nota mínima, a nota do alumno será a obtida na avaliación continua sen que se teña en conta o exame final. A nota correspondente á avaliación continua alcanzada durante o cuadrimestre gardarase para a convocatoria de xullo do presente curso académico. Exame escrito (Ata 6 puntos): Haberá 1 exame final escrito de contido tanto teórico como práctico que se realizará na data fixada na convocatoria oficial de exames. A nota mínima esixida para superar o exame final é de 2,5 puntos dos 6 posibles. Avaliación continua (Ata 4 puntos): O 40% restante da nota obterase mediante a avaliación continua do alumno, o que inclúe a asistencia ás clases prácticas e aos seminarios, a entrega de follas de exercicios que poidan solicitarse, a entrega de traballos e a nota dos pequenos controis que periodicamente se farán nas clases prácticas. A nota correspondente ao apartado de avaliación continua (40% da nota final) gardarase unicamente para as convocatorias do presente curso académico. DATAS *EXAMENES OFICIAIS: Na páxina web da facultade podedes consultar as datas oficiais de exames e os cambios que poidan producirse.

Bibliografía. Fontes de información

N.G. Mankiw, **Principios de Economía**, 6º,

B.S. Bernanke y R.H. Frank, **Principios de Economía**, 3º,
J. Díaz-Giménez, **Macroeconomía: Primeros conceptos**,
P.R. Krugman, R. Wells y K. Graddy, **Fundamentos de Economía**, 3º,
D. Acemoglu, D. Laibson and J.A. List, **Economics**,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Macroeconomía I/V03G100V01503

Macroeconomía II/V03G100V01604

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Outros comentarios

Por ser esta unha materia de introdución, o nivel de coñecementos e manexo de Matemáticas requirido é moi elemental a nivel das matemáticas cursadas no bacharelato. A este respecto, recoméndase ao alumno ter un bo manexo da análise gráfica e do cálculo elemental. Por outra banda, é bo que o alumno estea familiarizado cos conceptos económicos que se van a estudar. Para iso, unha lectura cotiá de xornais de información xeral pode ser moi útil.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Empresa: Economía de empresa				
Materia	Empresa: Economía de empresa			
Código	V03G100V01204			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Piñeiro García, María del Pilar			
Profesorado	Piñeiro García, María del Pilar			
Correo-e	otremo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase de presentar a empresa como axente económico fundamental, explicando os aspectos básicos da súa xestión e os problemas asociados ao seu goberno. Partindo desta base, identifícanse e defínense as grandes áreas funcionais, profundizando nos aspectos específicos da súa xestión.			

Competencias	
Código	
B4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación
C7	Comprender o entorno empresarial
C8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido
C12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas
D2	Capacidade de traballar en equipo
D5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas
D7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Identificar as clases de empresas que existen e as súas principais características.	C7
Comprender a empresa como un sistema formado por subsistemas que se interrelacionan.	C7
Saber aplicar técnicas para realizar unha análise da empresa o do seu entorno.	C7
Identificar e saber aplicar os conceptos fundamentais da administración de empresas.	C7
Identificar e saber aplicar os principais criterios para a toma de decisións nas empresas.	C12
Coñecer os diferentes tipos de decisións de operacións e saber aplicar as principais técnicas para a toma de decisións neste ámbito.	C7 C12
Identificar as principais fontes de financiación da empresa e saber elixir a máis adecuada en cada situación.	C7
Comprender a estrutura económico-financeira dunha empresa e o principio de equilibrio económico-financeiro.	C7
Identificar e saber aplicar os criterios de selección de inversións para avaliar as alternativas de inversión dunha empresa.	C12
Identificar os conceptos de marketing e dirección de marketing, ser capaz de definir o mercado da empresa e a situación de dito mercado.	C7 C12
Identificar as variables do marketing-mix e saber utilízalas para a adopción de decisións comerciais eficientes.	C12
Mellorar a capacidade de traballar en equipo.	D2
Mellorar as habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas.	D5
Mellorar a actitude crítica e autocrítica.	D7
Mellorar o autocontrol no sistema de traballo, en canto ao tempo e a planificación.	B4
Mellorar as habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido.	C8

Contidos	
Tema	
TEMA I. A EMPRESA E O EMPRESARIO.	1.1.Concepto de empresa. 1.2. A figura de empresario. 1.3. Clases de empresas. 1.4. Obxectivos da empresa. 1.5. A empresa como sistema: principais subsistemas empresariais. 1.6. O entorno da empresa

TEMA 2. PRINCIPIOS BÁSICOS DA ADMINISTRACIÓN DE EMPRESAS.	2.1. Introducción á administración de empresas. 2.2. A planificación empresarial. 2.3. A organización da empresa. 2.4. A integración do personal. 2.5. A dirección dos recursos humanos. 2.6. Sistemas e procesos de control.
TEMA 3. A TOMA DE DECISIÓNS NA EMPRESA.	3.1. O proceso de toma de decisións. 3.2. Tipos de decisións. 3.3. Situacións de certeza, risco e incertidume. 3.4. A matriz de decisión. 3.5. Métodos e criterios para a toma de decisións. 3.6. Decisións secuencias e árbores de decisión.
TEMA 4. A DIRECCIÓN DE OPERACIÓNS.	4.1. Introducción. 4.2. Concepto e obxectivos da dirección de operacións. 4.3. O proceso de planificación, programación e control da produción: principais decisións estratéxicas e tácticas. 4.4. O punto morto da empresa. 4.5. A xestión dos inventarios de demanda dependente e independente. 4.6. Planificación, programación e control de proxectos.
TEMA 5. A DIRECCIÓN FINANCEIRA.	5.1. Introducción. 5.2. O patrimonio e o balance da empresa. 5.3. As fontes financeiras da empresa. 5.4. A estrutura económico-financeira da empresa. 5.5. Principio de equilibrio económico-financeiro: o fondo de rotación. 5.6. Os ciclos de actividade da empresa e o período medio de maduración. 5.7. Análise da situación económica e financeira mediante ratios. 5.8. Criterios de valoración e selección de inversións.
TEMA 6. A DIRECCIÓN COMERCIAL.	6.1. Introducción. 6.2. Concepto de marketing e dirección de marketing. 6.3. Definición do mercado da empresa. 6.4. Análise da situación do mercado da empresa. 6.5. Estratexias comerciais: o marketing mix

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Sesión maxistral	29	30	59
Resolución de problemas e/ou exercicios	15	45	60
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	20	20
Titoría en grupo	5	0	5
Outros	2	0	2
Probas de resposta curta	1	0	1
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo e das bases do traballo a desenvolver polo estudante. Para a explicación da materia o profesor planteará exercicios e/ou problemas que se resolverán na aula fomentando a participación do alumnado.
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor, aplicando os coñecementos que adquiriu. Correspóndese coas prácticas que debe realizar o alumno de xeito presencial e integrado nun grupo de traballo.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver de forma autónoma o análise e resolución dos problemas e/ou exercicios.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Outros	Corrección do exame final da materia previa á revisión deste por parte do alumno.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Resolveranse as dúbidas prantexadas polo alumnado sobre os contidos e o desenvolvemento da materia.
Actividades introdutorias	Resolveranse as dúbidas prantexadas polo alumnado sobre os contidos e o desenvolvemento da materia.
Titoría en grupo	Resolveranse as dúbidas prantexadas polo alumnado sobre os contidos e o desenvolvemento da materia.

Outros	Resolveranse as dúbidas prantexadas polo alumnado sobre os contidos e o desenvolvemento da materia.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolveranse as dúbidas prantexadas polo alumnado sobre os contidos e o desenvolvemento da materia.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas e/ou exercicios	30	B4 C7 D2 C8 D5 C12 D7
Probas de resposta curta	35	C7 D5 C12
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	35	C7 D5 C12

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación do alumno realizarase do seguinte xeito:

- Exame final (70% da nota final, 7 puntos). Realizarase un único exame ao final do cuadrimestre, que constará dunha parte teórica e unha parte práctica. Para superar o examen será necesario obter unha nota igual ou superior a 3,5 puntos e, como mínimo, o 40% da nota asignada a cada parte.

- Traballos realizados en grupo e individualmente nas prácticas de xeito presencial (30% da nota final, 3 puntos).

Para superar a materia, é necesario cumprir dúas condicións: superar o exame final e acadar un mínimo de 5 puntos na materia.

No caso de superar o exame, a nota final da materia resulta da suma da nota acadada no exame e da nota dos traballos realizados nas prácticas de xeito presencial.

No caso de non superar o exame, a nota final da materia será a resultante de expresar a nota do exame nunha escala de 10 puntos.

Antes da revisión do exame, procederáse á súa corrección pública, na que se explicarán os criterios de puntuación. No caso de que non poida ser realizada a corrección pública, facilitarase unha copia resolta do exame para ser consultada durante a revisión.

A segunda convocatoria rexirase polas mesmas normas.

Os alumnos que asistan a dúas ou máis prácticas e non se presenten a ningún exame serán calificados como suspensos na segunda convocatoria e a súa nota será a das prácticas nunha escala de 10 puntos tendo en conta que as prácticas supoñen o 30% da nota final.

As datas dos exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201415.html>

Bibliografía. Fontes de información

A **bibliografía básica da materia** está formada polas seguintes referencias: PIÑEIRO GARCÍA et al. (2010), CRESPO FRANCO y PIÑEIRO GARCÍA (2005), BUENO CAMPOS (2008) e MAYNAR MARINO et al. (2008).

BUENO CAMPOS, E. (2008): Curso básico de economía de la empresa: un enfoque de organización, Pirámide, 4ª edición.

CRESPO FRANCO, T. e PIÑEIRO GARCÍA, P. (2005): Producción. Planificación, programación e control, Exercicios resoltos, Servicio de Publicaciones da Universidade de Vigo.

CRESPO FRANCO, T. e PIÑEIRO GARCÍA, P. (2009): Producción. Planificación, programación e control, Servicio de Publicaciones da Universidade de Vigo, 3ª edición.

DÍEZ DE CASTRO, E e REDONDO LÓPEZ, C. (1999): Administración de empresas, Pirámide.

FERNÁNDEZ SÁNCHEZ, E.; JUNQUERA CIMADEVILLA, B. e DEL BRÍO GONZÁLEZ, J.A. (2008): Iniciación a los negocios para ingenieros. Aspectos funcionales, Paraninfo.

GIL ESTALLO, M.A. e GINER DE LA FUENTE, F. E. (2010): Cómo crear y hacer funcionar una empresa, 2007, ESIC Editorial, 8ª edición.

JIMÉNEZ CABALLERO, J.L.; PÉREZ LÓPEZ, C. e DE LA TORRE GALLEGOS, A. (2009): Dirección financiera de la empresa. Teoría y práctica, Pirámide.

KRAJEWSKI, L.J. e RITZMAN, L.P. (2000): Administración de operaciones. Estrategia y análisis, Prentice Hall, 5ª edición.

KOONTZ, H. e WEIHRICH, H. (2004): Administración: una perspectiva global, McGraw Hill.

MAYNAR MARIÑO, P.; BAÑEGIL PALACIOS, T.M. e GALERA CASQUET, C. (2008): La economía de la empresa en el espacio europeo de educación superior, McGraw Hill.

PÉREZ GOROSTEGUI, E. (2002): Introducción a la economía de la empresa, Editorial Ramón Areces.

PIÑEIRO GARCÍA, T.; ARÉVALO TOMÉ, R.; CABALLERO FERNÁNDEZ, G. e GARCÍA-PINTOS ESCUDER, A. (2010): Introducción a la economía de la empresa. Una visión teórico-práctica, Delta Publicaciones.

SUÁREZ SUÁREZ, A.S. (1996): Curso de economía de la empresa, Pirámide.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dirección de empresas/V03G100V01402

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación na materia e concíbese de forma flexible. Polo tanto, pódense requirir reaxustes ao longo do curso académico motivados pola dinámica da clase, polo grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que poideran surxir. Por outro lado, aportarase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

Para un maior aproveitamento das sesións maxistras e das prácticas, rógase puntualidade e unha actitude de respecto cara aos demais. É tamén moi importante que antes de cada sesión maxistral ou práctica se teñan revisado os materiais que aconselle o docente na sesión anterior.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estatística: Estatística I				
Materia	Estatística: Estatística I			
Código	V03G100V01205			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Estatística e investigación operativa			
Coordinador/a	Rodríguez Campos, María Celia			
Profesorado	Rodríguez Campos, María Celia			
Correo-e	mcrdguéz@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estatística I é unha materia de formación básica que se imparte no segundo cuadrimestre do primeiro curso do Grao en Economía e consta dun total de 6 créditos ECTS, que se corresponden con 150 horas de traballo do alumno. Con esta materia preténdese, en primeiro lugar, que o alumno sexa capaz de manexar adecuadamente a información contida nun conxunto de datos. Para iso, aprenderá a organizala, representala gráficamente e resumila nunha serie de indicadores cuxa correcta interpretación permitiralles obter unha visión global do funcionamento do proceso en estudo. Por outra banda, proporcionarase ao alumno a ferramenta teórica básica para comprender o comportamento dos fenómenos aleatorios, entre os que se inclúen numerosos procesos económicos, e os diferentes modelos que se utilizan para representalos. O seguimento do curso de Estatística I, xunto co de Estatística II no segundo cuadrimestre do segundo curso, dotará ao alumno da capacidade de afrontar as distintas etapas dunha investigación estatística, desde a formulación dun problema real ata a interpretación das análises realizadas, que permitirán entender mellor as características do fenómeno estudado e aplicar este coñecemento en ámbitos como a predición do seu comportamento futuro.			

Competencias	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
B2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia
B7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos
C1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico
C6	Adquirir coñecementos de Análise económica
C8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido
C10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos
C12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas
C13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico
D5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas
D7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica

Resultados de aprendizaxe				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Organizar en táboas e representar gráficamente un conxunto de datos	B2	C10	C12	
Coñecer os principais coeficientes utilizados na análise descritiva dun conxunto de datos		C1	C6	
Calcular os coeficientes apropiados segundo a natureza das observacións e o tipo de análise a realizar	A2	B7	C6	
			C10	
			C12	
			C13	
Interpretar adecuadamente os resultados obtidos na análise descritiva dos datos	A3	C6	D5	
		C10	D7	
		C13		

Comprender o concepto de experimento aleatorio e identificar os posibles sucesos			C1	
Coñecer e comprender o concepto de probabilidade e as súas propiedades			C1	
Resolver correctamente exercicios sobre cálculo de probabilidades	A2	B7	C1	
Comprender o concepto de variable aleatoria e distinguir entre variables discretas e continuas			C1	
			C6	
Calcular probabilidades relativas a unha variable aleatoria			C1	
			C6	
Coñecer e obter as principais características das variables aleatorias			C1	
			C6	
			C10	
Coñecer os principais modelos de distribucións utilizados na representación de variables aleatorias			C1	
			C6	
			C10	
Identificar que variable debe utilizarse en cada situación particular e discernir o modelo adecuado para representala.			C6	
			C10	
Identificar as variables aleatorias independentes			C1	
			C6	
			C10	
Resolver correctamente exercicios sobre variables aleatorias e as súas distribucións	A2		C6	
			C10	
Manexar o programa estatístico utilizado na materia		B2	C8	
		B7	C12	
			C13	
Interpretar adecuadamente as saídas de resultados do programa estatístico	A3	B2	C6	D5
		B7	C8	D7
			C13	

Contidos

Tema

TEMA 1. Introducción	Concepto e obxecto da Estatística. Etapas dunha investigación estatística. Estatística Descritiva, Teoría da Probabilidade e Inferencia Estatística. Conceptos básicos e notacións. Variables cuantitativas e cualitativas.
TEMA 2. Distribucións de frecuencias unidimensionais	Frecuencias dunha variable estatística e as súas propiedades. Distribucións de frecuencias agrupadas e non agrupadas. Representacións gráficas. Medidas de posición: media, moda, mediana e cuantiles. Medidas de dispersión: percorridos, varianza, desviación típica e coeficiente de variación. Simetría e asimetría. Diagramas de caixa.
TEMA 3. Distribucións de frecuencias bidimensionais	Frecuencias bidimensionais. Distribucións marxinais e condicionadas. Independencia estatística. Covarianza e coeficiente de correlación. Asociación entre variables cualitativas: coeficientes chi-cadrado de Pearson e V de Cramer.
TEMA 4. Probabilidade	Experimento aleatorio. Espazo muestral e sucesos. Operacións con sucesos e as súas propiedades. Definicións de probabilidade: clásica (regra de Laplace) e frecuentista. Definición axiomática de Kolmogorov da probabilidade. Consecuencias dos axiomas. Probabilidade condicionada. Teorema do produto. Teorema da probabilidade total. Teorema de Bayes. Independencia de sucesos.
TEMA 5. Variables aleatorias unidimensionais	Definición. Función de distribución. Variables aleatorias discretas: función de probabilidade e propiedades. Variables aleatorias continuas: función de densidade e propiedades. Características dunha variable aleatoria: esperanza matemática, moda, mediana e cuantiles, varianza e desviación típica, asimetría.
TEMA 6. Principais distribucións discretas	Uniforme. Bernoulli. Binomial. Xeométrica. Binomial negativa. Hiperxeométrica. Poisson.
TEMA 7. Principais distribucións continuas	Uniforme. Normal. Exponencial. Gamma.
TEMA 8. Introducción ás variables aleatorias bidimensionais	Definición. Función de distribución. Variables discretas e continuas. Distribucións marxinais e condicionadas. Independencia de variables aleatorias. Covarianza e coeficiente de correlación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	7.5	7.5	15
Prácticas en aulas de informática	7.5	7.5	15
Titoría en grupo	5	5	10
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	24	24

Outros	0	1	1
Sesión maxistral	30	30	60
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	3	22	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolveranse exercicios dos boletíns de problemas dos temas correspondentes a cada sesión. Os alumnos deberán entregar a solución dos exercicios propostos pola profesora para a súa corrección e cualificación.
Prácticas en aulas de informática	Nestas sesións utilizaremos o programa estatístico SPSS, aplicando as técnicas introducidas nas clases teóricas a distintos conxuntos de datos. Os alumnos deberán resolver, utilizando o programa SPSS, os exercicios propostos pola profesora. O ficheiro de resultados xerado deixarase na plataforma Tema para a súa corrección e cualificación
Titoría en grupo	Estas sesións terán dous partes. Na primeira parte os alumnos poderán suscitar todas as cuestións ou dúbidas que teñan sobre a materia, tanto a nivel teórico como práctico. Na segunda parte os alumnos resolverán cuestionarios tipo test con preguntas teóricas e prácticas dos temas indicados, co obxecto de valorar o nivel de comprensión alcanzado. Para iso utilizarase a ferramenta de cuestionarios da plataforma Tema, que xerará unha cualificación que tamén formará parte da nota final.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Os alumnos deberán resolver pola súa conta todos os exercicios do boletín de problemas e realizar os cuestionarios de autoavaliación dispoñibles na plataforma Tema.
Outros	Titorización virtual.
	Na plataforma Tema incluíranse Foros para que os alumnos poidan consultar cuestións sobre contidos teóricos e prácticos, dispoñendo así dun procedemento de titorización virtual.
Sesión maxistral	Nas clases de teoría presentaranse e desenvolveranse os contidos de cada tema, acompañados dos exemplos necesarios para facilitar a asimilación dos conceptos básicos e a aplicación dos métodos estatísticos introducidos. Con anterioridade ao comezo de cada tema, proporcionarase os alumnos, a través da plataforma Tema, un boletín de problemas, dos cales a profesora resolverá en clase algúns exercicios tipo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Os alumnos poderán expor cuestións ou dúbidas sobre contidos teóricos ou prácticos durante as sesións de titoría en grupo.
Outros	Os alumnos poderán expor cuestións ou dúbidas sobre contidos teóricos ou prácticos durante o horario de titorías personalizadas ou utilizando os Foros dispoñibles na plataforma Tema.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Resolución de problemas e/ou exercicios	Nestas sesións os alumnos resolverán de forma individual varios exercicios, cuxa solución presentar por escrito e será recollida pola profesora para a súa corrección e cualificación	15	A2 A3	B2 B7	C1 C6 C10 C12 C13	D5
Prácticas en aulas de informática	Utilizando o programa estatístico SPSS os alumnos realizarán os exercicios propostos, xerando un ficheiro de resultados que se deixará na plataforma Tema para a súa corrección e cualificación.	10	A3	B2 B7	C6 C8 C12 C13	D5 D7
Titoría en grupo	Nestas sesións os alumnos resolverán cuestionarios tipo test utilizando a ferramenta de Cuestionarios da plataforma Tema.	10	A2		C1 C6 C10 C12	D7
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Valorarase o traballo do alumno mediante a súa participación en clases teóricas e prácticas e a utilización das ferramentas da plataforma.	5				D5 D7

Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Exame final da materia, que constará de cuestións teóricas, exercicios e interpretación de resultados do programa estatístico utilizado nas prácticas de laboratorio.	60	A2 A3	B7	C1 C6 C8 C10 C12 C13	D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

O criterio de avaliación (60% exame e 40% resto) será o mesmo en todas as convocatorias.

Para superar a materia, o alumno debe obter unha cualificación maior ou igual que 5 (sobre 10) na nota final, debendo alcanzar polo menos 3.5 puntos (sobre 10) no exame final.

Se a nota do exame final é inferior a 3.5 puntos (sobre 10), a cualificación final da materia será o mínimo entre 4.5 e $(0.6 \times E + 0.4 \times P)$, sendo E a nota do exame final e P a nota das demais achegas (ambas as notas sobre 10), respectivamente.

As datas de exames deberán ser consultadas na seguinte dirección web:

<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201415.html>

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA :

- Casas Sánchez, J.M. y Santos Peñas, J. *Introducción a la Estadística para Economía*. Madrid: Editorial Universitaria Ramón Areces, 2002.
- Esteban García, J. y otros: *Estadística Descriptiva y nociones de Probabilidad*. Madrid: Paraninfo, 2008.
- Uña Juárez, I, Sanz Martínez, J. y Tomeo Perucha, V. *Cálculo de Probabilidades*. Madrid: Garceta Grupo Editorial, 2009.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA :

- Casas Sánchez, J.M. y otros. *Ejercicios de estadística descriptiva y probabilidad para Economía y Administración de Empresas*. Madrid: Pirámide, 2006.
- Martín Pliego, F. J. *Introducción a la Estadística Económica y Empresarial*. Madrid: Paraninfo, 2004 (3ª ed).
- Martín-Pliego, F. J. y Ruíz-Maya, L. *Fundamentos de probabilidad*. Madrid: Paraninfo, 2013 (3ª ed).
- Martín-Pliego, F. J.; Ruíz-Maya, L. y Montero Lorenzo, J. M. *Problemas de Probabilidad*. Madrid: Thomson Paraninfo, 2006.
- Peña, D. *Fundamentos de Estadística*. Madrid: Alianza Editorial, 2008.
- Pérez, C. *IBM SPSS Estadística Aplicada. Concepto y ejercicios resueltos*. Madrid: Garceta Grupo Editorial, 2013.
- Rohatgi, V. K. and Saleh, A. K. Md. E. *An Introduction to Probability and Statistics*. 3rd Edition. New York: Wiley, 2015.
- Tomeo Perucha, V. y Uña Juárez, I. *Estadística Descriptiva*. Madrid: Garceta Grupo Editorial, 2009.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Estatística II/V03G100V01403

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104